

เอกสารรายงาน
กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ : Knowledge Sharing
เรื่อง แนวทางการสร้างความเชื่อมั่นต่อกระบวนการยุติธรรมไทย

หัวข้อย่อย : ทำอย่างไรจึงจะทำให้เจ้าหน้าที่รัฐในขั้นตอนกระบวนการก่อนพิจารณาคดี
ทำหน้าที่โดยสุจริต กล้าเผชิญและไม่เกรงกลัวต่อระบบอุปถัมภ์

กลุ่มที่ 1 การเวก

รายชื่อสมาชิก

1. นางสาวจิรฉวี	อินทजार
2. นายเฉลิมพล	โชติเมธากุล
3. นายดุจวัจน์	นรินทรางกูร ณ อยุธยา
4. นายณัฐกร	อุเทนสุต
5. พลตำรวจตรีณรรวัฒน์	เจริญรัชต์ภาคย์
6. นางสาวเปรมยุดา	ตันติกนกพร
7. นายพงศ์ธร	ศิริรัตน์
8. นายวิวัฒน์	พัฒนสิน
9. นางแววดาว	ดำรงผล
10. นายสถาพร	ภักดีวงศ์
11. นายอภิวัฒน์	เริงทรัพย์
12. นายสุขุม	ทองศิริ
13. นายเอนก	อยู่เย็น

เอกสารรายงานนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรการบริหารงานยุติธรรมระดับสูง รุ่นที่ 10 (ยธส.10)
สถาบันพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม

แนวทางการสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมให้แก่ประชาชน

สภาพของปัญหา

สังคมไทยเป็นสังคมที่มีความซับซ้อน ประกอบด้วยบุคคลหลายชนชั้น มีสภาพเศรษฐกิจที่แตกต่าง มีการอบรมศึกษาที่ต่างกัน มีความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องที่ต่างกัน มีการประกอบอาชีพที่ต่างกัน สังคมไทยจากเดิมที่ไม่มีความซับซ้อน มีประชากรไม่มากและเป็นสังคมเกษตรกรรม ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร มีเพียงส่วนน้อยที่ประกอบอาชีพอุตสาหกรรม สังคมจึงเป็นเหมือนสังคมชนบทเพราะมีโครงสร้างทางสังคมไม่ซับซ้อน การแก่งแย่งทรัพยากรธรรมชาติไม่มี เพราะประชาชนมีน้อยแต่ทรัพยากรธรรมชาติมีมาก ต่อมาเมื่อโลกเจริญมากขึ้นมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจากสังคมเกษตรที่ไม่มีความซับซ้อนเริ่มเปลี่ยนเป็นสังคมอุตสาหกรรม ประชาชนเพิ่มมากขึ้น การแก่งแย่งทรัพยากรธรรมชาติเริ่มมีมากขึ้น การแข่งขันต่างๆในการประกอบอาชีพ สภาพเศรษฐกิจ ปัญหาต่างๆของสังคมเริ่มมากขึ้น คนที่เพิ่มขึ้นส่งผลให้การศึกษาของคนนั้นไม่เท่าเทียมกัน คนขาดการศึกษาไม่มีความรู้ส่งผลให้มีรายได้ต่ำ และลักษณะอาชีพไม่แน่นอนไม่มีความมั่นคง ในขณะที่ประชาชนยังต้องกินต้องใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน สภาพครอบครัวเริ่มมีปัญหาความใกล้ชิด ความอบอุ่นในครอบครัวน้อยลง ปัญหาต่างๆเริ่มมากขึ้น คนเริ่มทำผิดกฎหมายเพื่อให้มีเงินมาใช้จ่ายดำรงชีพ การค้ายาเสพติดเริ่มระบาด การค้าประเวณี การปล้น การฉ้อโกง และหลายๆปัญหาเริ่มทั้บถมสังคมไทย การตัดสินใจข้อพิพาทที่เกิดขึ้นจึงต้องอาศัยกระบวนการยุติธรรม

กระบวนการยุติธรรมจึงเป็นที่พึ่งของสังคมที่จะใช้แก้ไขปัญหาคือพิพาทของคนในสังคม ดังนั้นหากกระบวนการยุติธรรมเที่ยงตรง เชื่อถือได้ ประชาชนมีความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม สังคมก็จะเกิดความสงบสุข แต่หากไม่เป็นเช่นนั้นสังคมก็จะเกิดการแก่งแย่งกันเองในสังคม ส่งผลให้สังคมมีความวุ่นวายและกลับมาสู่ปัญหาอีกครั้ง

ปัจจุบัน ประเทศไทยกำลังประสบปัญหาท้าทายกระบวนการยุติธรรม กล่าวคือ ประชาชนไม่มีความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมหากเราดูจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม เช่น

1.เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่รับแจ้งความ ซึ่งเป็นปัญหาที่กระทบกับชาวบ้านทั่วไปมาก เช่น ผู้เสียหายถูกข่มขืน ตำรวจให้ความเห็นว่าน่าจะเป็นยินยอมจึงไม่รับแจ้งความ หรือชาวบ้านไปแจ้งว่าเห็นคนพกปืน ตำรวจให้ความเห็นว่าไม่รู้ว่าเป็นจริงหรือไม่ เป็นต้น

2.เจ้าหน้าที่ตำรวจตั้งข้อหาหรือฐานความผิดไม่ครบถ้วน หรือยึดข้อหากับผู้ถูกกล่าวหา เรื่องนี้เป็นปัญหาที่ได้ยินมาบ่อยหรือเห็นบ่อยๆในสื่อสารมวลชน จึงเป็นอีกปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นในสังคม

3.เจ้าหน้าที่ไม่รวบรวมพยานหลักฐานให้ครบถ้วน จนเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดต่อสู้อย่างเต็มที่ เช่น ไม่สอบประจักษ์พยาน ไม่ตรวจค้น ยึด ทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิด

4.เจ้าหน้าที่ไม่ติดตามผู้กระทำความผิดมาลงโทษ เมื่อผู้ต้องหาหลบหนี ไม่ติดตามจับกุมตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ

5.เจ้าหน้าที่ใช้อำนาจโดยมิชอบ เช่น ช้อนผู้ต้องหาเรียกรับผลประโยชน์เพื่อแลกกับการไม่ดำเนินคดี หรือเลือกปฏิบัติกับประชาชนไม่เท่าเทียมกัน หรือ ประวิงคดีเมื่อผู้ต้องหาเป็นผู้มีอิทธิพลในสังคม

6.พนักงานอัยการฟ้องผู้ต้องหาล่าช้า มีข่าวได้เห็นตามสื่อสารมวลชนเรื่อยๆว่าการฟ้องคดีล่าช้า ทำให้ไม่เร่งฟ้องคดี

ปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นกับประชาชนทั่วไป และเกิดขึ้นในสังคมที่มีการเปิดกว้างด้านข้อมูลข่าวสาร การกระทำของเจ้าหน้าที่ที่ย่อมทราบกันเป็นวงกว้างเพราะการสื่อสารในยุคปัจจุบัน ย่อมส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของกระบวนการยุติธรรมอย่างไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้

สาเหตุความไม่เชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม

จากสภาพปัญหาดังกล่าวนั้นเราจะเห็นได้ว่าสาเหตุความไม่เชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมนั้นเกิดจากหลากหลายสาเหตุ แต่เราสามารถแบ่งสาเหตุหลักๆของปัญหาได้คือ

- 1.สาเหตุจากตัวบุคคล
- 2.สาเหตุจากตัวกฎหมาย
- 3.สาเหตุจากกระบวนการ
- 4.สาเหตุอื่นๆ

1. สาเหตุจากตัวบุคคล

เจ้าหน้าที่รัฐผู้บังคับใช้กฎหมาย ซึ่งมีอยู่จำนวนมากมายหลายระดับ จากหลายหน่วยงาน และหลากหลายหน้าที่ในการปฏิบัติงานนั้นเจ้าหน้าที่มีการบังคับใช้กฎหมายที่แตกต่างกัน รวมทั้งประชาชนเองก็ไม่ทราบว่ากฎหมายมีทั้งหมดกี่ฉบับอะไรบ้าง ทั้งๆที่เขาต้องปฏิบัติตามกฎหมายเหล่านั้น ซึ่งอาจเกิดจากหลายสาเหตุ เช่น

1.1 เจ้าหน้าที่รัฐไม่มีความรู้ด้านกฎหมายอย่างละเอียดแต่กลับเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายนั้นๆกับประชาชน ทำให้การปฏิบัติมีความแตกต่างกัน ของเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย

1.2 มาตรฐานการบังคับใช้กฎหมาย การบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่รัฐต่อผู้กระทำความผิดหรือถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดนั้นเจ้าหน้าที่จึงใจปฏิบัติให้ไม่เป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน การบังคับใช้ในสิ่งที่เหมือนกันแต่แตกต่างกัน ไม่มีความเสมอภาคในการบังคับใช้กฎหมาย การที่เจ้าหน้าที่อยู่ภายใต้ระบบอุปถัมภ์ การรับสินบน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดจากผู้กระทำความผิด ก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้มาตรฐานการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่แตกต่างกัน

1.3 ความสามารถของเจ้าหน้าที่แต่ละบุคคลแตกต่างกัน ความสามารถของแต่ละบุคคลย่อมมีความแตกต่างกัน ไม่เท่าเทียมกัน เมื่อความสามารถของเจ้าหน้าที่รัฐผู้บังคับใช้กฎหมายแต่ละคนแตกต่างกัน ย่อมทำให้ประชาชนเกิดความไม่เชื่อมั่นได้ว่าหากเขาต้องถูกบังคับใช้กฎหมายแล้ว เขาจะได้รับปฏิบัติที่ถูกต้อง

2. สาเหตุจากตัวกฎหมาย

ตัวบทกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ส่งผลให้ประชาชนไม่เชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม ปัจจุบันกฎหมายในประเทศไทยนั้นมีนับเป็น 1000 ฉบับ ซึ่งมีทั้งกฎหมายที่มีโทษบังคับทางอาญา และกฎหมายที่ไม่มีโทษบังคับทางอาญา กฎหมายนั้นยังมีมากมายหลายประเภท เช่น กฎหมายแพ่ง กฎหมายอาญา กฎหมายปกครอง กฎหมายที่ดิน กฎหมายสรรพสามิต กฎหมายทางการค้า กฎหมายทางเศรษฐกิจ และนอกจากนี้กฎหมายบางฉบับยังบังคับใช้กับบุคคลบางประเภทเท่านั้น เช่น กฎหมายที่บังคับใช้กับเจ้าพนักงานโดยเฉพาะพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับเจ้าพนักงานในหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2502 เป็นต้น

การที่มีกฎหมายมากมายเช่นนี้ ทำให้ชวนสงสัยว่ามีความจำเป็นหรือไม่ที่ต้องมีกฎหมายมากมายขนาดนั้น ทำให้คิดว่าตัวประชาชน เจ้าหน้าที่รัฐนั้น เป็นไปได้หรือไม่ที่จะรู้กฎหมายทุกฉบับ และรู้อย่างละเอียด จนถึงขนาดที่ประชาชนหรือเจ้าหน้าที่รัฐบังคับใช้ได้อย่างถูกต้อง อีกทั้งกฎหมายบางฉบับยังต้องมีกฎหมายลูก หรือ ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ กฎกระทรวง ที่ต้องออกมารองรับกฎหมายฉบับนั้นๆอีก ซึ่งการปฏิบัติตามกฎหมาย บังคับใช้กฎหมายก็ต้องทำตามรายละเอียดที่ระบุในกฎหมายลูกเช่นกัน กรณีจึงทำให้เชื่อได้อย่างไม่ต้องสงสัยว่าทั้งประชาชน และเจ้าหน้าที่รัฐ ไม่สามารถรู้และปฏิบัติตามกฎหมายได้ทั้งหมด ดังนั้น หากเกิดกรณีข้อพิพาทขึ้น ประชาชนก็ไม่ทราบว่าการนั้นเป็นความผิดหรือไม่ หรือ ถูกกลั่นแกล้งจากเจ้าหน้าที่ ส่งผลให้มีต่อความเชื่อมั่นกระบวนการยุติธรรมอย่างแน่นอน

นอกจากนี้ยังกฎหมายไทยอีกหลายฉบับ ที่มีโทษทางอาญา ทั้งๆที่ไม่ควรจะเป็นกฎหมายที่มีโทษทางอาญาเลย ทำให้เกิดความยุ่งยากในการปฏิบัติ เช่น กฎหมายที่มีโทษปรับทางปกครอง เช่น ความผิดที่มีฐานความผิดมาจากการไม่ได้รับใบอนุญาตต่างๆ มีโทษจำคุกและปรับ เช่น ขายสุรา โดยไม่ได้รับอนุญาต ขายบุหรี่โดยไม่ได้รับอนุญาต เป็นต้น ความผิดเช่นนี้เป็นความผิดที่ฝ่ายปกครองต้องตรวจสอบดูแลในการรักษา ระเบียบสังคม กฎหมายดังกล่าวน่าจะเป็นความผิดที่มีโทษปรับทางปกครองเท่านั้น ไม่ใช่มีโทษทางอาญา เช่น ปัจจุบัน สภาพกฎหมายอาญาเพื่อนี้ จึงเป็นอีกปัญหาหนึ่งของกระบวนการยุติธรรมที่ทำให้เกิดความไม่เชื่อมั่นต่อกระบวนการยุติธรรม

3. สาเหตุจากกระบวนการ

ดังที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว สภาพกฎหมายอาญาเพื่อ กฎหมายที่มีมากเกินไปจนความจำเป็นของประเทศไทยนั้น ส่งผลให้ทั้งตัวเจ้าหน้าที่รัฐ ตัวประชาชน ไม่มั่นใจว่าตนรู้กฎหมายทุกฉบับ และสามารถที่จะปฏิบัติได้ถูกต้องตามกฎหมายทุกฉบับ ความไม่รู้ดังกล่าวย่อมส่งผลต่อความเชื่อมั่นในการปฏิบัติตนในสังคม และไม่เชื่อมั่นว่าเจ้าหน้าที่รัฐจะปฏิบัติได้ถูกต้องตามกฎหมายได้ครบถ้วน เนื่องจากความมากเกินไปของกฎหมาย ความไม่เชื่อมั่นดังกล่าวย่อมส่งผลต่อความเชื่อมั่นในกระบวนการการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่รัฐที่จะปฏิบัติต่อประชาชน ว่าการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่รัฐนั้นเป็นไปอย่างครบถ้วน ถูกต้อง และเป็นไปตามลำดับขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดไว้หรือไม่ เช่น การได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว เป็นหลักที่กฎหมายบัญญัติหรือเป็นข้อยกเว้นที่เจ้าหน้าที่ใช้ดุลยพินิจสั่งการต่อประชาชน เพราะการปล่อยตัวชั่วคราวนั้นมีในทุกกระบวนการของกระบวนการยุติธรรม ไม่ว่าในชั้นพนักงานสอบสวน ชั้นพนักงานอัยการ และชั้นศาล ในทุกๆชั้นศาล นอกจากนั้นกฎหมายที่กำหนดกระบวนการ การปฏิบัตินั้นก็มีการกระจายอยู่ในกฎหมายหลายฉบับ และกฎหมายบางฉบับเป็นทั้งกฎหมายสารบัญญัติและวิธีสบัญญัติอยู่ในฉบับเดียวกัน ทำให้กฎหมายที่กำหนดกระบวนการขั้นตอนการปฏิบัติให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติต่อประชาชนนั้นมันกระจายไปไม่ได้อยู่รวมในฉบับเดียวกัน ความไม่รู้ ความไม่มั่นใจจึงเกิดเป็นช่องว่างให้มีเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมบางท่าน นำช่องว่างของความไม่รู้ ความไม่มั่นใจนี้ไปทำการทุจริตต่อหน้าที่ ส่งผลให้ประชาชนยิ่งเพิ่มความไม่เชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมมากขึ้น

4. สาเหตุอื่นๆ

โลกในปัจจุบันอาจกล่าวได้ว่าเป็นโลกที่เล็กลงในเรื่องความการติดต่อสื่อสาร ความทันสมัยของเทคโนโลยีทำให้การติดต่อสื่อสาร หรือ การเดินทางจากประเทศหนึ่งไปยังประเทศหนึ่งได้อย่างรวดเร็วไม่ต้องใช้เวลานานเช่นสมัยก่อน การสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตทำให้คนที่อยู่คนละซีกโลกสามารถพูดคุยกัน และเป็นการพูดคุยแบบเห็นหน้า เห็นเหตุการณ์รอบข้างอย่างชัดเจนที่ต่อหน้า ความทันสมัยดังกล่าวทำให้ประชาชนเห็นความเป็นไปของกระบวนการยุติธรรม เห็นการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ต่อประชาชน

ของแต่ละประเทศ และส่งผลให้ประชาชนมีการเปรียบเทียบการปฏิบัตินั้นของประเทศนั้นๆกับประเทศอื่น และประชาชนย่อมมีสิทธิที่จะอยากให้กระบวนการยุติธรรมของไทย ดีเช่นเดียวกับกระบวนการยุติธรรมของต่างประเทศในบางแง่บางมุม ความคิดดังกล่าวย่อมส่งผลต่อความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมของไทย อย่างไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้

จากความทันสมัยด้านเทคโนโลยี ประชาชนเห็นเหตุการณ์ต่างๆทั่วโลกจากข่าวที่แพร่กระจายออกไปอย่างไม่มีการจำกัดในทุกๆประเภทของสื่อ ส่งผลให้สื่อมวลชนเป็นปัจจัยสำคัญในโลกปัจจุบันที่มีผลกระทบต่อความคิดของประชาชนในทุกๆด้าน รวมทั้งด้านกระบวนการยุติธรรมด้วย หากท่านพิจารณาจะเห็นว่าสื่อมวลชนในประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นสื่อประเภทใดก็ตาม ล้วนแต่รายงานข่าวที่เกิดขึ้นในสังคม ข่าวอาชญากรรมเป็นข่าวหนึ่งที่มีเกิดขึ้นทุกวัน ตัวสื่อมวลชนเองที่วิพากษ์วิจารณ์ข่าวนั้น แสดงความเห็นว่าจะเป็นอย่างนั้น น่าจะเป็นแบบนี้โดยที่สื่อเหล่านั้นไม่เห็นข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในสำนวน เป็นการพูดไปตามความเข้าใจของตน แต่การพูดออกสื่อดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์ หรือสื่อในช่องทางอื่นๆนั้น มันแพร่กระจายไปในวงกว้างคนในสังคมย่อมเชื่อ หรือมีความเห็นคล้อยตาม สื่อที่แสดงความเห็นไปเช่นนั้น ทั้งๆที่ไม่มีใครเห็นข้อเท็จจริงและพยาน หลักฐานในสำนวนเลย ต่อมาเมื่อมีการดำเนินคดีกับบุคคลตามข่าวนั้นซึ่งเป็นการดำเนินการตามข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในสำนวนซึ่งอาจจะเป็นคนละแบบกับสื่อที่วิพากษ์วิจารณ์ไป ส่งผลให้ประชาชนไม่เชื่อมั่นต่อกระบวนการยุติธรรมที่เจ้าหน้าที่รัฐปฏิบัติ ทั้งๆที่ปฏิบัติโดยชอบตามข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานดังนี้ เป็นต้น

อีกสิ่งหนึ่งที่ไม่สามารถปฏิเสธได้ว่ามีผลต่อความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมของไทย คือ ภาพลักษณ์ของเจ้าหน้าที่รัฐ ไทยมีปัญหาสำคัญอย่างหนึ่งที่ไม่สามารถจะแก้ไขได้โดยใช้ระยะเวลาอันสั้น นั่นคือภาพลักษณ์ของการทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐ ปัญหาดังกล่าวมีการพยายามแก้ปัญหามาตลอดเป็นเวลานาน แต่ก็ไม่สามารถแก้ไขได้ จนกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยต้องตั้งหน่วยงานขึ้นมาเป็นการเฉพาะเพื่อที่จะแก้ไขปัญหา นั่นคือสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จัดตั้งตามกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 เพื่อดำเนินการกับปัญหานี้ สำนักงานศาลยุติธรรม มีการตั้งศาลเป็นศาลพิเศษเพื่อพิจารณาคดีประเภทนี้โดยเฉพาะ คือศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลาง และทุกภาคของประเทศไทย แต่จนถึงปัจจุบันสถานการณ์ปัญหาการทุจริตก็ไม่ได้เบาบางลงแต่อย่างใด ปัญหาการทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐนี้มีผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมอย่างไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้

ข้อเสนอแนะ / แนวทางแก้ไข

การแก้ไขปัญหาดังกล่าวไม่สามารถแก้ไขได้ในระยะเวลาอันสั้นและปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่ซับซ้อนและมีส่วนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการก่อให้เกิดปัญหาหลายหน่วยงาน และมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวหลายหน่วยงาน เช่นกัน

ปัญหาคือ ทำอย่างไรจึงจะทำให้เจ้าหน้าที่รัฐในขั้นตอนกระบวนการก่อนการพิจารณาคดีทำหน้าที่โดยสุจริต กล้าเผชิญและไม่เกรงกลัวต่อระบบอุปถัมภ์

การแก้ปัญหาดังกล่าวนั้นส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมมีความน่าเชื่อถือมากขึ้นในสังคม ซึ่งการแก้ปัญหานี้สามารถแก้ไขได้โดย 3 แนวทาง คือ

- 1.แก้ที่ตัวบุคคล
- 2.แก้ที่ตัวกฎหมาย
- 3.แก้ที่กระบวนการทางสังคม

1. แก่ที่ตัวบุคคล

การกระทำของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ย่อมส่งผลกระทบต่อประชาชน หรือมีผลกระทบต่อประชาชนโดยตรง ดังนั้นหากเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจในกระบวนการยุติธรรมในการปฏิบัติหน้าที่นั้น นอกจากเจ้าหน้าที่จะต้องมีความรู้ ความสามารถ มีความเข้าใจในตัวบทกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบอันเป็นฐานที่มาของอำนาจแล้ว เจ้าหน้าที่จะต้องมีแนวคิด ทักษะคติ ที่จะให้บริการประชาชนด้วยความสุจริต ตรงไปตรงมาไม่เลือกปฏิบัติ และมีคุณธรรม จริยธรรม ในการปฏิบัติต่อประชาชน ย่อมส่งผลให้ประชาชนได้รับบริการที่เป็นไปตามขั้นตอนกระบวนการยุติธรรม และเท่าเทียมเสมอภาค และเมื่อเจ้าหน้าที่มีคุณธรรม จริยธรรมการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ก็จะไม่เกรงกลัวต่อระบบอุปถัมภ์ กล้าที่จะตัดสินใจ กล้าที่จะดำเนินการไปตามตัวบทกฎหมาย ประชาชนก็จะได้รับความสงบสุข

การเพิ่มค่าตอบแทน สวัสดิการให้แก่เจ้าหน้าที่ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะมีส่วนช่วยให้เจ้าหน้าที่ไม่จำเป็นต้องไปรับสินบนเพื่อแลกเปลี่ยนกับการไม่ดำเนินคดี หรือดำเนินคดีที่ไม่ผู้ต้องหาครบถ้วนตามกฎหมาย เจ้าหน้าที่รัฐเป็นผู้ที่รัฐให้อำนาจในการดำเนินการให้ประชาชนและสังคมอยู่เย็นเป็นสุข เขาจึงเป็นคนของรัฐ เป็นผู้ที่ใช้เงิน รัฐจึงมีหน้าที่ต้องดูแลเจ้าหน้าที่ให้ได้รับค่าตอบแทนและสวัสดิการที่เหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบัน เพื่อที่จะให้เจ้าหน้าที่รัฐไม่ต้องไปหาประโยชน์จากการงานในหน้าที่ของตน ซึ่งหากเจ้าหน้าที่รัฐยังคงหาประโยชน์จากงานของตนกฎหมายก็ต้องลงโทษหนักและต้องไม่มีการรอกการลงโทษเพื่อเป็นบทบังคับให้เจ้าหน้าที่รัฐกระทำหน้าที่อย่างตรงไปตรงมาเพื่อประโยชน์ประชาชน แต่ในทางตรงข้ามหากเจ้าหน้าที่รัฐทำหน้าที่โดยชอบแล้วยังมีการกลั่นแกล้งฟ้องร้องเจ้าหน้าที่รัฐ ร้องทุกข์เจ้าหน้าที่รัฐก็จะมีพนักงานอัยการคอยช่วยเหลือเจ้าหน้าที่รัฐเหล่านั้น ทั้งนี้เพื่อให้เจ้าหน้าที่รัฐมีความมั่นใจในการปฏิบัติหน้าที่

2. แก่ที่ตัวกฎหมาย

กฎหมายเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่รัฐ กฎหมายจะต้องชัดเจนไม่คลุมเครือ ไม่เปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ใช้ดุลยพินิจมากเกินไปจนสมควร กฎหมายต้องกำหนดกระบวนการในการปฏิบัติต่อประชาชนให้ชัดเจน และประกาศให้ประชาชนทราบอย่างสม่ำเสมอ เพราะเมื่อประชาชนทราบ ย่อมเป็นการลดโอกาสที่เจ้าหน้าที่จะหาประโยชน์จากความไม่ชัดเจนของกฎหมายได้ กฎหมายนี้รวมทั้งกฎหมายรอง เช่น ประกาศ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ต่างๆด้วย ความชัดเจนของกฎหมายจึงเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมให้ประชาชนมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น

3. แก่ที่กระบวนการทางสังคม

ผู้กระทำความผิด ย่อมต้องเกรงกลัวว่าการกระทำของตนจะถูกเปิดเผยให้สังคม หรือ ประชาชนทั่วไปทราบ ดังนั้นสังคมจึงมีส่วนที่จะต้องร่วมกันแก้ไขปัญหานี้ การให้กำลังใจเจ้าหน้าที่รัฐที่ปฏิบัติหน้าที่โดยชอบ การให้รางวัลเชิดชูเกียรติ การประกาศคุณความดีของเจ้าหน้าที่ เป็นสิ่งที่กระตุ้นให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่โดยชอบ ไม่เกรงกลัวอิทธิพล ไม่ให้ความสำคัญระบบอุปถัมภ์ กล้าที่จะทำงานอย่างตรงไปตรงมา การประกาศความไม่ชอบมาพากลในการทำงานของเจ้าหน้าที่ให้สังคมทราบ ย่อมเป็นการป้องปรามประชาชนเจ้าของอำนาจอธิปไตยโดยตรงว่าเจ้าหน้าที่ผู้ถืออำนาจรัฐปฏิบัติต่อประชาชนในรัฐอย่างไร เช่น คดีที่เกิดขึ้นหากมีการตัดสินใจคดีที่ค้านต่อสายตาประชาชนโดยเจ้าหน้าที่รัฐให้เหตุผลที่ไม่มีน้ำหนักเพียงพอ สังคมก็จะเป็นผู้พิจารณาการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐนั้นๆเอง และย่อมส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของหน่วยงานนั้น และเมื่อปฏิบัติหน้าที่อย่างตรงไปตรงมาสังคมก็จะเชื่อถือหน่วยงานนั้นๆเอง และย่อมส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมในที่สุด